

RAHANDUSMINISTEERIUM

Ülevaade teiste valdkondade EL õigusaktidest, mis muuhulgas reguleerivad riigihankeid. Sektoraalfailid.

Anna Poots ja Madina Talu

Rahandusministeerium

11.10.2024

Mis on sektoraalfailid?

Sektoraalfailid on valdkonnapõhised Euroopa Liidu õigusaktid, mis sisaldavad riigihankealaseid sätteid. Nendeks võivad olla nii määrused, kui ka direktiivid.

Milliseid õigusi/kohustusi kehtestatakse sektoraalfailidega:

Piiravad
meetmed

Riigihanke
tingimused

Teavitamis-
kohustus

Kaubandus-
poliitilised
meetmed

Ühishanked

NB! Kategoriseerimine on informatiivne ja loodud vaid selle teabepäeva esitluse tarbeks.

Näide: Akude ja patareide määrus art 85

Artikkel 85 ○

Keskkonnahoidlikud riigihanked

1. Direktiivi 2014/24/EL artikli 2 lõike 1 punktis 1 või direktiivi 2014/25/EL artikli 3 lõikes 1 määratletud avaliku sektori hankijad või direktiivi 2014/25/EL artikli 4 lõikes 1 määratletud võrgustiku sektori hankijad võtavad patareide ja akude või patareisid või akusid sisaldavate toodete hankimisel nimetatud direktiividega hõlmatud olukordades arvesse kõnealuste patareide ja akude keskkonnamõju nende olelusringi jooksul, et tagada hangitud patareide ja akude võimalikult väike keskkonnamõju. ○

2. Pärast 12 kuu möödumist käesoleva artikli lõikes 3 osutatud esimese delegeeritud õigusakti jõustumise kuupäevast, millega kehtestatakse pakkumuste hindamise kriteeriumid hankemenetluste jaoks, täidetakse käesoleva artikli lõikes 1 sätestatud kohustust sellega, et seda kohaldatakse nimetatud pakkumuste hindamise kriteeriumide suhtes. Kõigi artiklite 7–10 kohaldamisalasse jäävate hankemenetluste tehnilistes spetsifikatsioonides ja pakkumuste hindamise kriteeriumides, mille avaliku sektori hankijad või võrgustiku sektori hankijad korraldavad patareide ja akude või patareisid või akusid sisaldavate toodete ostmiseks, osutatakse nimetatud esimesele delegeeritud aktile, tagamaks et need patarei ja aku või patareisid või akusid sisaldavad tooted valitakse selliste patareide ja akude või toodete hulgast, mille keskkonnamõju on olelusringi jooksul oluliselt väiksem. ○

3. 12 kuud pärast artikli 7 lõike 2 neljanda lõigu punktis a, artikli 8 lõikes 1, artikli 9 lõikes 2 ja artikli 10 lõikes 5 osutatud delegeeritud õigusaktidest viimase vastuvõtmist võtab komisjon kooskõlas artikliga 89 vastu delegeeritud õigusaktid, millega täiendatakse käesolevat määrust, kehtestades patareide ja akude või patareisid või akusid sisaldavate toodete hankemenetlustes saadud pakkumuste hindamise kriteeriumid, mis põhinevad artiklites 7–10 sätestatud kestlikkusnõuetel. ○

Riigihanke sätted sektoraalfailides I

Piiravad
meetmed

võivad hõlmata erinevaid piiranguid ja karistusi.

Piiravad meetmed:

- Tähtajaline riigihankemenetlustest kõrvalejätmine;
- Hanke- või kontsessioonilepingu sõlmimise või jätkamise keeld;
- Avaliku sektori rahastamisele, sh hankemenetlustele, toetustele ja kontsessioonidele juurdepääsu piiramine

Riigihanke sätted sektoraalfailides II

Riigihanke
tingimused

võivad hõlmata RHAD tingimusi, sh ka HL tingimusi

Riigihanke tingimused:

- Keskkonnahoidlikud kriteeriumid
- Strateegiliste riigihangete tingimused
- Hankelepingu tingimused
- Tehnilise kirjelduse tingimused

Spetsiifilised tingimused määratakse rakendusakti(de)ga.

Riigihanke sätted sektoraalfailides III

Teavitamis-
kohustus

võib hõlmata teatisi, mida tuleb EL-ile esitada

Teatised:

- Riigihankemenetluste raames välisriigi rahalist toetust käsitlevad deklaratsioonid
- Riigihanke menetluste eest vastutavatelt avaliku sektori ja võrgustikusektori hankijatelt saadav teave
- Riigihanke menetlustega seotud uurimiste raames teavitamiskohustused

Riigihanke sätted sektoraalfailides IV

Kaubandus-
poliitilised
meetmed

**võivad hõlmata EL hanketurgudele juurdepääsu
piiramist**

Kaubanduspoliitilised meetmed:

- Teatud pakkujate või kaupade riigihankest kõrvalejätmine
- Teatud pakkujate pakkumuste hindamistulemuste kohandamine
- Kohustuslik hinnatrahv

Riigihanke sätted sektoraalfailides V

Ühishanked

Komisjon ja iga liikmesriik võib osaleda lepingupoolena

Ühishanked:

- Meditsiinilised vastumeetmed
- Kriisi korral olulised meditsiinivahendid
- Kaitseotstarbelised tooted
- Pooljuhtide, vahesaaduste või tooraine hankimine ennetusmeetmena

Valdkondlike määruste nimekiri

Raskeveokid 2019/1242
Reisijateveoteenus raudteel ja maanteel 1370/2007

				Piiriülesed terviseohud 2022/2371
	Nullnetotehnoloogia 2024/1735			Meditsiinivahenditega varustus kriisis 2022/2372
Jäätmesaadetised 2024/1157	Kriitilise tähtsusega tooraine 2024/1252	Meediateenuste raamistik 2024/1083	Survestamisvastane meede 2023/2675	Laskemoona tootmise toetamine 2023/1525
Sanktsioonid seoses Venemaa tegevusega Ukrainas 833/2014	Ökodisaininõuded 2024/1781	Välissubsiidiumite määruse rakendusakt 2023/1441	Rahvusvaheliste hangete instrument 2022/1031	Euroopa kaitsetööstuse tugevdamine ühishangete kaudu (EDIRPA) 2023/2418
Raadamine 2023/1115	Akud ja patareid 2023/1542	Välissubsiidiumid 2022/2560	Jõustamise määrus 654/2014	Kiibimäärus 2023/1781
Piiravad meetmed	Riigihanke tingimused	Teavitamiskohustus	Kaubanduspoliitilised meetmed	Ühishanked

Direktiivid I

1. Direktiiv (EL) 2023/970, millega tasustamise läbipaistvuse ja õiguskaitsemehhanismide kaudu tugevdatakse meeste ja naiste võrdse või võrdväärse töö eest võrdse tasu maksmise põhimõtte kohaldamist.
2. Direktiiv (EL) 2022/2381, milles käsitletakse soolise tasakaalu parandamist börsil noteeritud äriühingute juhtkonna liikmete seas ja sellega seotud meetmeid.
3. Direktiiv (EL) 2022/2041, mis käsitleb piisavat miinimumpalka Euroopa Liidus.

Direktiivid II

4. Direktiiv 2009/33/EÜ, keskkonnasõbralike ja energiatõhusate maantesõidukite edendamise kohta.
5. Direktiiv (EL) 2019/882, toodete ja teenuste ligipääsetavusnõuete kohta.
6. Direktiiv 2014/55/EL, mis käsitleb e-arveldamist riigihangete puhul.
7. Direktiiv 2010/31/EL, hoonete energiatõhususe kohta (uuesti sõnastatud)
8. Direktiiv (EL) 2023/1791, mis käsitleb energiatõhusust ja millega muudetakse määrust (EL) 2023/955 (uuesti sõnastatud)

Direktiivid III

9. Direktiiv (EL) 2018/2001, taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise edendamise kohta (uuesti sõnastatud).
10. Direktiiv (EL) 2019/713, mis käsitleb mittesularahaliste maksevahenditega seotud pettuste ja võltsimise vastast võitlust ja millega asendatakse nõukogu raamotsus 2001/413/JSK.
11. Direktiiv (EL) 2018/1673, rahapesu vastu võitlemise kohta kriminaalõiguse abil.
12. Direktiiv 2009/52/EÜ, millega sätestatakse ebaseaduslikult riigis viibivate kolmandate riikide kodanike tööandjatele kohaldatavate karistuste ja meetmete miinimumnõuded.

Direktiivid IV

13. Direktiiv 2008/98/EÜ, mis käsitleb jäätmeid ja millega tunnistatakse kehtetuks teatud direktiivid.
14. Direktiiv (EL) 2019/944, elektrienergia siseturu ühiste normide kohta ja millega muudetakse direktiivi 2012/27/EL (uuesti sõnastatud).
15. Direktiiv (EL) 2024/1226, mis käsitleb liidu piiravate meetmete rikkumisega seotud kuritegude määratlemist ja nende eest mõistetavaid karistusi ning millega muudetakse direktiivi (EL) 2018/1673.
16. Direktiiv 2011/36/EL, milles käsitletakse inimkaubanduse tõkestamist ja sellevastast võitlust ning inimkaubanduse ohvrite kaitset ja millega asendatakse nõukogu raamotsus 2002/629/JSK.

Direktiivid V

17. Direktiiv 2011/36/EL, milles käsitletakse inimkaubanduse tõkestamist ja sellevastast võitlust ning inimkaubanduse ohvrite kaitset ja millega asendatakse nõukogu raamotsus 2002/629/JSK.
18. Direktiiv (EL) 2024/1760, mis käsitleb äriühingute kestlikkusalast hoolsuskohustust ning millega muudetakse direktiivi (EL) 2019/1937 ja määrust (EL) 2023/2859.

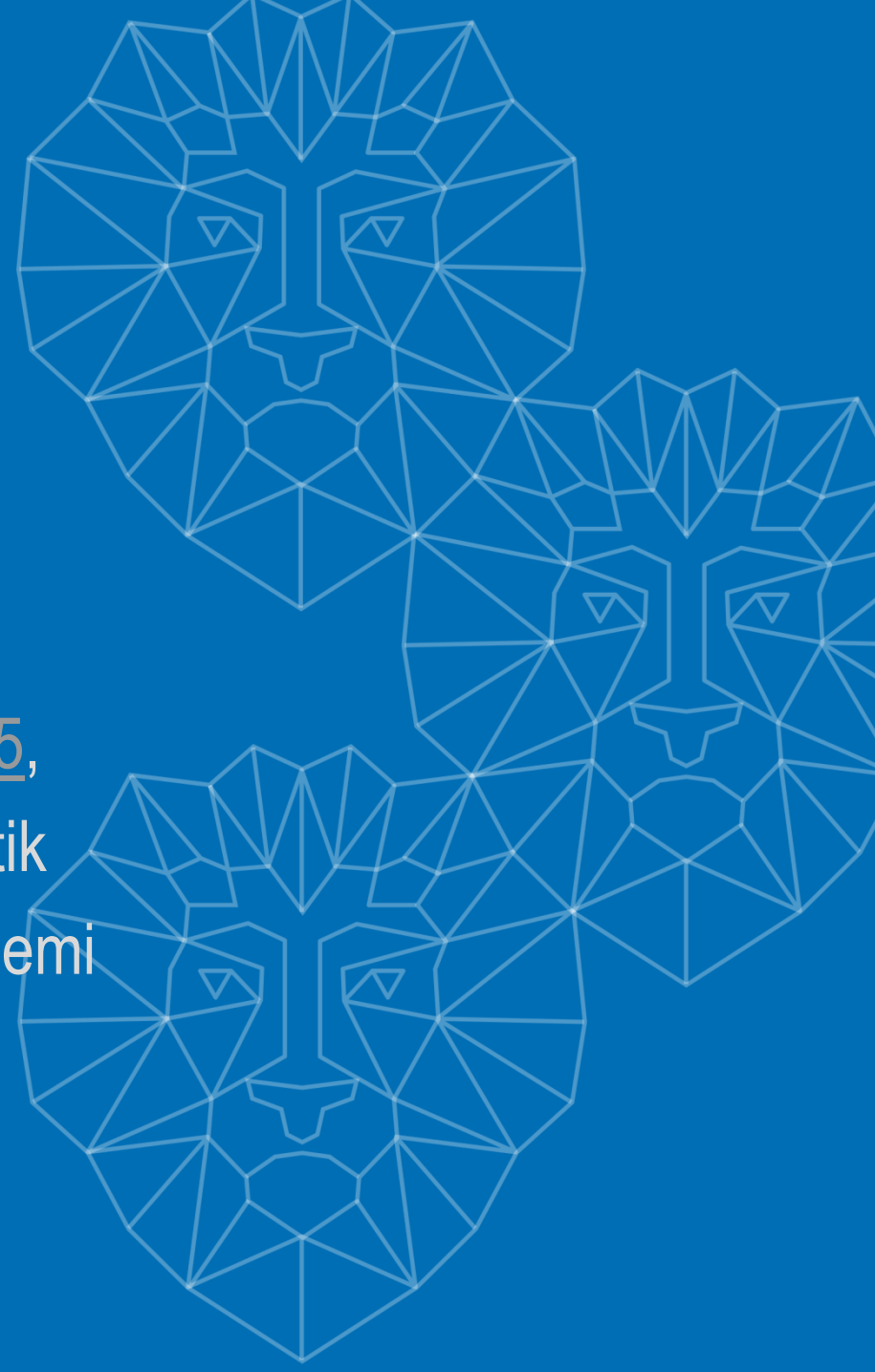
RAHANDUSMINISTEERIUM

Küsimus:
Mis on Teie mõtteid sektoraalfailide
kohta?

Nullnetotehnoloogia määrus

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) [2024/1735](#),
13. juuni 2024, millega kehtestatakse meetmete raamistik
Euroopa nullnetotehnoloogia toodete tootmise ökosüsteemi
tugevdamiseks ja muudetakse määrust (EL) 2018/1724

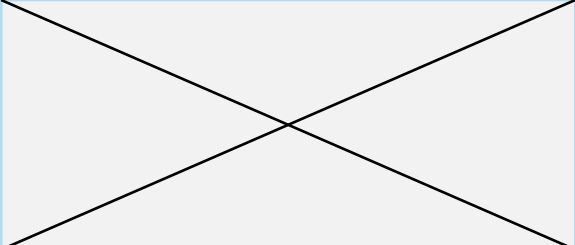
Nullnetotehnoloogia määrus

- EL suurendab puhta tehnoloogia tootmist EL-is.
- Eesmärk: nullnetotehnoloogia tootmisvõimsus katab 40% EL-i vajadusest.
- Kohaldub RV piirmäära ületavatel riigihangetele, mille esemeks on nullnetotehnoloogiad, ja tehnoloogiat hõlmavatele ehitustööde riigihangete ja ehitustööde kontsessioonidele. Ei kohaldata kaitse- ja julgeolekuvaldkonna hangetele.
- Riigihankeid käsitleb määruse **artikkel 25**

Sätestab tehnilise kirjelduse ja hankelepingu keskkonnakestlikud miinimumnõuded. (art 25 lg 1) Miinimumnõuded sätestatakse rakendusaktiga hiljemalt 30.03.2025. Alates 01.07.2026 muutuvad nõuded kohustuslikuks.

Nullnetotehnoloogiad, millele kohaldatakse keskkonnakestlikkuse alaseid kohustuslikke miinimunõudeid

Päikeseenergia tehnoloogiad	Maismaa tuuleenergia ja avamete taastuenergia tehnoloogiad	Aku- ja energiasalvestustehnoloogiad	Soojuspumbad ja maapõueenergia tehnoloogiad
Vesikiniku- tehnoloogiad	Kestlikud biogaasi- ja biometaanitehnoloogiad	Süsiniku kogumise ja säilitamise tehnoloogiad	Elektrivõrgutehnoloogiad
Tuumalõhustumis- energia tehnoloogiad	Kestlike alternatiivkütuste tehnoloogiad	Hüdroenergia- tehnoloogiad	

Nullnetotehnoloogia määrus

Lisanõuded (art 25 lg 3) – üks järgmistest:

- Eritingimus, mis on seotud sotsiaalsete ja tööhõivega seotud kaalutlustega
- Vastavus küberturvalisuse nõuetele
- Lepinguline kohustus õigeaegse tarne tagamiseks

Panus vastupanuvõimesse (art 25 lg 7)

Erandina ei pea art 25 lg 1-4 kohaldama, kui (art 25 lg 9):

- Üks pakkuja
- Varasema riigihanke menetluse käigus pole esitatud ühtegi sobivat pakkumust
- Ebaproportsionaalsest suur kulu või tehnilise koostalitusvõime puudumine.

Euroopa kriitilise tähtsusega toorainete määrus

Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määrus (EL) [2024/1252](#),

11. aprill 2024, millega sätestatakse kriitiliste toormete kindlate ja kestlike tarnete tagamise raamistik ja muudetakse määrust

(EL) nr 168/2013, (EL) 2018/858, (EL) 2018/1724 ja (EL) 2019/1020

Toob kaasa uue keskkonnahoidliku kriteeriumi

- Määruse eesmärk on tugevdada Euroopa kriitiliste toorainete väärtusahela kõiki etappe: mitmekesistada importi; tõsta suutlikkust maandada tarnehäirete riske ja suurendada toorme ringlussevõttu.
- 2030. aastaks tuleb katta vähemalt 25% ELi aastasest tarbimisest ELis ringlusse võetud toormega.
- Artikkel 26 lg 1 punkt d - suurendada teiseste kriitiliste toormete kasutamist, sealhulgas selliste meetmetega nagu **ringlussevõetud materjali arvestamine riigihangetega seotud pakkumuste hindamise kriteeriumina** või rahalised stiimulid teiseste kriitiliste toormete kasutamiseks;

Komisjon võtab hiljemalt 24. maiks 2025 vastu rakendusaktid. Liikmesriik võtab hiljemalt kaks aastat (2027) pärast rakendusakti jõustumise kuupäeva vastu riiklikud programmid, mis sisaldab muuhulgas meedet, mis teeks eelmainitud kriteeriumi kasutamise võimalikuks.

EL raadamisvabade toodete määrus

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) [2023/1115](#),

31. mai 2023, milles käsitletakse teatavate raadamise ja metsade

Degradeerumisega seotud saaduste ja toodete liidu turul

Kättesaadavaks tegemist ja liidust eksportimist ning millega

Tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 995/2010

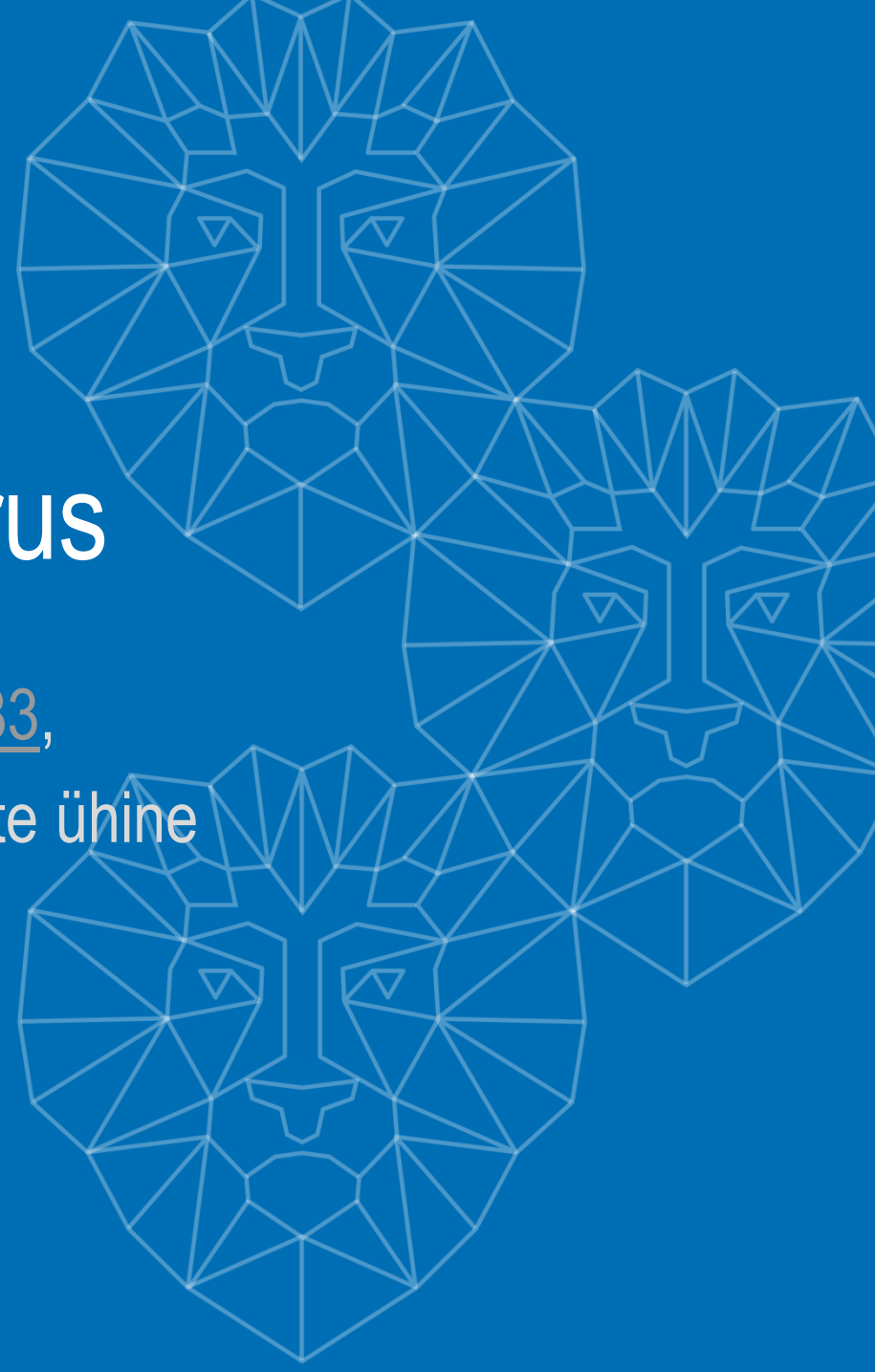
Uus kõrvaldamise alus

- Reguleerib raadamise ja metsade degradeerumisega seotud saaduste ja toodete liidu turul kättesaadavaks tegemist ja eksportimist;
- Need tooted on veised, kakao, kohv, õlipalm, kautšuk, soja ja **puit**;
- Määruse eesmärkide saavutamiseks kehtestatakse karistused ettevõtjatele ja kauplejatele;
- Üks karistustest on **12 kuuks ajutine kõrvalejätmine riigihankemenetlustest** ja juurdepääsust avaliku sektori rahastamisele, sealhulgas hankemenetlustele, toetustele ja kontsessioonidele (artikkel 25 lg 2 punkt d).

 Määrus jõustus 29.06.2023. Määruse nõudeid tuli ettevõtetal ja kauplejatel rakendada alates 30.12.2024, mikro- ja väikeettevõtjatel alates 30.06.2025, kuid **hiljuti lükati mõlemat tähtaega 12 kuu võrra edasi.**

Euroopa meediavabaduse määrus

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) [2024/1083](#),
11. aprill 2024, millega luuakse siseturul meediateenuste ühine
raamistik ja muudetakse direktiivi 2010/13/EL (Euroopa
Meediavabaduse määrus)

Kehtestab avalikustamise kohustuse

- Määrusega luuakse reeglistik meedia mitmekesisuse ja sõltumatuse kaitseks. Sellega tagatakse, et nii avalik kui ka erameedia saab ELi siseturul hõlpsamini piiriülevalt tegutseda surveta ja võttes arvesse digipööret meediaruumis
- Artikkel 25 lõike 2 kohaselt avaldavad avaliku sektori asutused igal aastal teabe riikliku reklaami kulude kohta järgmiselt:
 - a) meediateenuse **osutajate või digiplatvormide** pakkujate ametlikud **nimed**, kellelt teenuseid osteti;
 - b) kui see on kohaldatav, nende kontsernide ametlikud nimed, kuhu sellised punktis a osutatud meediateenuse osutajad või digiplatvormide pakkujad kuuluvad, ning
 - c) **aastas kokku kulutatud summa** ning meediateenuse **osutaja** või digiplatvormi **pakkuja kohta kulutatud iga-aastane summa.**

Kohustusest vabastamise võimalus

- Liikmesriigid võivad eelmainitud avalikustamise kohustustest vabastada alla 100 000 elanikuga territoriaalüksuste piirkondlikud omavalitsused ning selliste piirkondlike omavalitsuste otsese või kaudse kontrolli all olevad üksused.

Määrust kohaldatakse alates **8. augustist 2025**
(kehtivad teatud erandid, kuid need ei puuduta art 25).

Tulevased sektoraalfailid

Mis on tulemas?

- Euroopa kaitse- ja julgeoleku programm – EDIP (European Defence Industry Programme) + EDIS (European Defence Industrial Strategy) (määrus)
- Laste seksuaalne väärkohtlemine (direktiiv)
- Functioning of European Works Council (direktiiv)
- Hilinev makse äritehingutes (määrus)
- Võitlus korrupsiooniga (direktiiv)
- Roheväited (direktiiv)
- Ühtse Turu kriisi instrument (SMEI) (määrus)
- Ehitustooted (määrus)
- Pakendamine (määrus)
- Terviseandmete andmevara (EHDS) (määrus)
- Finantsregulatsioonid (määrus, ülevaatamine)
- EL sisenemise takistamine (direktiiv)
- Küberturvalisuse nõuded (määrus)

Kasulik info

- <https://fin.ee/riigihanked-riigiabi-osalused/riigihanked/kasulik-teave>
- <https://www.consilium.europa.eu/et/infographics/critical-raw-materials/>
- <https://kliimaministeerium.ee/elurikkus-keskkonnakaitse/metsandus/el-raadamisvabade-toodete-maarus-eudr>
- <https://www.kul.ee/uudised/euroopa-meediavabaduse-maarus-oluline-samm-meediateenuste-tuleviku-kujundamisel>

RAHANDUSMINISTEERIUM

Aitäh!

Rahandusministeerium
riigihanked@fin.ee

